

tego roku. Prof. Z. Izdebski jest znanym i cenionym polskim seksuologiem. W 2010 r. jako jedyny polski naukowiec został współpracownikiem Naukowego Instytutu Kinsey'a do Badań nad Seksem, Płcią i Reprodukcją w USA.

Lista 100 to zestawienie najbardziej wpływowych osób w ochronie zdrowia. Tworzona przez „Puls Medycyny” od ponad 10 lat, cieszy się uznaniem środowiska. Wyboru osobistości, które znajdują się w rankingu, dokonuje jury złożo-

ne z ekspertów powołanych przez redakcję „Pulsu Medycyny”. Listy 100 tworzy się w dwóch kategoriach: wpływ na rozwój polskiej medycyny oraz znacząca rola w systemie ochrony zdrowia. Kandydaci byli oceniani według trzech kryteriów: osiągnięcia i dokonania w 2016 roku, reputacja zawodowa i wpływy w środowisku medycznym oraz siła publicznego oddziaływania.

red.

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE - DOSTĘPNOŚĆ I UCZESTNICTWO DLA WSZYSTKICH

Ewa Adaszyńska

Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego

Jest to projektowanie produktów oraz otoczenia w taki sposób, aby były one dostępne dla wszystkich ludzi, w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania.

Termin projektowanie uniwersalne (Universal Design) pojawił się po raz pierwszy w Stanach Zjednoczonych w 1985 r. za sprawą niepełnosprawnego architekta Rona Mace'a. Założył on, że projektowanie powinno opierać się na budowaniu środowiska oraz tworzeniu produktów i usług dostępnych dla możliwie największego grona odbiorców, bez względu na wiek, posiadane zdolności i możliwości, pochodzenie kulturowe oraz inne cechy różnicujące¹.

Projektowanie uniwersalne powinno oznaczać tworzenie środowisk fizycznych, ale też kulturowych, które umożliwią podejmowanie codziennych aktywności, w poczuciu bezpieczeństwa i komfortu, bez zbędnych ograniczeń i przeszkód przez ludzi o różnorodnej kondycji i sprawności. Jego celem jest integracja, niwelowanie fizycznych oraz mentalnych barier między osobami „bez” i „z” niepełnosprawnością, w oparciu o zasadę „to samo wejście dla wszystkich” lub „te same szanse dla wszystkich”². Pro-

jektowanie uniwersalne realizuje zasadę równości, uczestnictwa w życiu społecznym, a także dostępności do strefy publicznej oraz wszelkich dóbr i usług, niezależnie od stopnia sprawności czy też innych uwarunkowań.

Koncepcja projektowania uniwersalnego odnosiła się początkowo tylko do projektowania architektonicznego. Z czasem zaczęto ją także stosować w innych dziedzinach projektowania, takich jak: wzornictwo przemysłowe, transport, projektowanie interfejsów komputerowych, serwisów internetowych, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, stron internetowych, ale też edukacji i kształcenia. Określenie „uniwersalny” nie oznacza rozwiązań, które zadowolą wszystkich, ale zapewnią możliwie największej liczbie osób - używalność wszystkich potrzebnych do życia przedmiotów oraz dostęp do usług we wszystkich obszarach życia, w tym, również do edukacji oraz kształcenia na różnych poziomach³. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnością, jeżeli jest to potrzebne.

Produkty, obiekty oraz usługi tworzone według standardów projektowania uniwersalnego spełniają pewne cechy:
 —nie wymagają adaptacji ani dodatkowych rozwiązań dla ograniczonej grupy adresatów, np. osób z niepełnosprawnością ruchową (przykładowo, wejście do budynku powinno być zaplanowane na poziomie „0” bez potrzeby budowania osobnego podjazdu dla osób poruszających się na wózkach),
 —muszą być dostępne, funkcjonalne i bezpieczne,
 —powinny być projektowane strategicznie,
 —powinny opierać się na zrównoważonym rozwoju, głównie w wymiarze społecznym⁴.

Koncepcja uniwersalnego projektowania opiera się na 7. zasadach:

1 R. Mace, *Universal Design. Barrier-Free Environments for Everyone*, *Designers West*, 33 (1985), nr 1, s. 149. Definicję Rona Mace'a, rozwinęło potem Centrum Universal Design przy North Carolina State University, które zajmuje się projektowaniem uniwersalnym - Zob. *Universal Design. Clarification of the concept. Thematic Report /Projektowanie uniwersalne. Wprowadzenie do koncepcji: raport tematyczny*, Norwegia: Ministry of the Environment, 2007, s.7, 11, file:///C:/Users/Prolib/Downloads/projektowanie%20uniwersalne%20(1).pdf.

2 Zob. G. Gawron, *Universal Design - projektowanie uniwersalne jako idea w dążeniu do osiągnięcia partycypacji społecznej osób niepełnosprawnych*, *Roczniki Nauk Społecznych*, T. 7(43), nr 1, s. 133-4.

3 A. Habias, B. Kozłowska, *Miejsce bez barier*, Warszawa 2010, s. 13, http://programrozwojubibliotek.org/wp-content/uploads/2015/07/Miejsce_bez_barier.pdf.

4 Zob. *Projektowanie uniwersalne*, oprac. Magdalena Chusteczka, <http://rownosc.info/dictionary/projektowanie-uniwersalne/>.

1. **Użyteczności zastosowania** (Equitable Use) dla osób o różnym poziomie sprawności.
2. **Elastyczności użycia** (Flexibility in Use) - szerokiego zakresu indywidualnych preferencji czy sprawności użytkownika.
3. **Prostoty i intuicyjnej obsługi** (Simple and Intuitive Use) - łatwej do zrozumienia bez względu na doświadczenie użytkownika, wiedzę, zdolności językowe, poziom koncentracji lub sprawności.
4. **Zauważalnej informacji** (Perceptible Information) - niezależnej od warunków otoczenia lub sprawności zmysłów użytkownika.
5. **Tolerancji dla błędów** (Tolerance for Error) - minimalizacji niebezpieczeństwa i niepożądanych skutków przypadkowych lub nieumyślnych czynności.
6. **Niskiego poziomu wysiłku fizycznego** (ang. Low Physical effort) - efektywnego i komfortowego użytkownika przy minimalnym wysiłku.
7. **Wymiaru i przestrzeni do podejścia i użycia** (ang. Size and Space for Approach and Use) - bez względu na wielkość ciała użytkownika, jego kondycję lub zdolności poruszania się.
8. **Percepcji równości** (Perception of Equality), minimalizującej możliwość postrzegania indywidualnego, jako dyskryminującego.

Zasady projektowania uniwersalnego opracowane zostały w 1997 r. przez grupę kierowaną przez Ronalda Mace'a, składającą się z architektów, projektantów, inżynierów oraz naukowców⁵. Do zespołu twórców należeli: Bettye Rose Connell, Mike Jones, Ron Mace, Jim Mueller, Abir Mullick, Elaine Ostroff, Jon Sanford, Ed Steinfeld, Molly Story i Gregg Vanderheiden. W 2009 r. koncepcja uniwersalnego projektowania uzupełniona została o 8. zasadę, którą wprowadził Konrad Kaletsch⁶.

Projektowanie uniwersalne jest też nazywane projektowaniem dla wszystkich lub projektowaniem włączającym. Zagwarantowana w projekcie „dostępność”, traktowana jest jako niezbędny warunek do udziału w różnych sferach życia oraz budowania niezależności osób z niepełnosprawnością. Określa to szereg dokumentów - **Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych** - przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 2006 r., podpisana przez Polskę w 2007 r., ratyfikowana w 2012 r., **Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z 1997 r.**, **Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej** (część II: Niedyskryminacja i obywatelstwo) z 1992 r., **Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2012 r.**, **Europa 2020: strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu z 2010 r.**, **Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier z 2010 r.**, ale też **Edukacja i szkolenia ET 2020: strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia** oraz ważna dla edukacji włączającej na poziomie wyższym, ustawa - **Prawo o szkolnictwie wyższym**. Zalecenia Rady Europy oraz Konwencja o prawach

5 Zob. The Center for Universal Design, https://www.ncsu.edu/ncsu/design/cud/about_ud/udprinciplestext.htm.

6 Zob. The 7 Principles of Universal Design. Centre for Excellence in Universal Design, <http://universaldesign.ie/What-is-Universal-Design/The-7-Principles/>; Center for Universal Design. Environments and Products for All People, https://www.ncsu.edu/ncsu/design/cud/about_ud/udprinciples.htm.

REGIONALNY OŚRODEK INFORMACJI NORMALIZACYJNEJ I PATENTOWEJ

Zapraszamy od poniedziałku do piątku w godz. 8:00 - 19:00

BIBLIOTEKA UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO
 65-762 Zielona Góra, ul. Wojska Polskiego 71
 IV piętro, pokoje nr 4.05 • Tel. 88 308 21 62
 e-mail: RONIP@uni.zgora.pl
 www.buu.zgora.pl

Zestępnym członkiem europejskiej sieci Ośrodków Informacji Patentowej PATIS

Posiadamy świadectwo stosowania Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji wg normy PN-ISO/IEC 27001

Współpracujemy w ramach umów z Polskim Komitetem Normalizacyjnym i Urzędem Patentowym RP

Usługi z zakresu informacji normalizacyjnej i patentowej świadczymy nieodpłatnie

informacja normalizacyjna

Udostępniamy (tylko na miejscu w Ośrodku):

- Polskie Normy (PN);
- archiwalne normy branżowe (BN);
- czasopiśmiernictwo z zakresu normalizacji (w tym miesięcznik Wiadomości PKN).

Udzielamy informacji normalizacyjnej dotyczącej m.in.: zbiorów norm i dokumentów normalizacyjnych, aktualności norm, załączników, cen dokumentów, powagań Publikacji Norm z normami międzynarodowymi i europejskimi.

Wykonujemy aktualizacje norm klientów oraz zestawienia hierarchiczne norm (nazamówienie).

informacja patentowa

Udostępniamy:

- polskie i międzynarodowe opisy patentowe;
- Biuletyn Urzędu Patentowego (informacje o zgłoszeniach do ochrony);
- Wiadomości Urzędu Patentowego (informacje o udzielonych prawach wyłączonych);
- literaturę z zakresu własności przemysłowej.

Dotarczamy w zakresie prowadzenia wyszukiwań w zasobach informacji patentowej.

Zapewniamy wygodny i bezpośredni dostęp online do bezpłatnych patentowych baz danych.

Współpracujemy z:

- Rzecznikiem Patentowym;
- Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej;
- Europejskim Urzędem Patentowym.

informacja normalizacyjna

Udostępniamy (tylko na miejscu w Ośrodku):

- Polskie Normy (PN);
- archiwalne normy branżowe (BN);
- czasopiśmiernictwo z zakresu normalizacji (w tym miesięcznik Wiadomości PKN).

Udzielamy informacji normalizacyjnej dotyczącej m.in.: zbiorów norm i dokumentów normalizacyjnych, aktualności norm, załączników, cen dokumentów, powagań Publikacji Norm z normami międzynarodowymi i europejskimi.

Wykonujemy aktualizacje norm klientów oraz zestawienia hierarchiczne norm (nazamówienie).

informacja patentowa

Udostępniamy:

- polskie i międzynarodowe opisy patentowe;
- Biuletyn Urzędu Patentowego (informacje o zgłoszeniach do ochrony);
- Wiadomości Urzędu Patentowego (informacje o udzielonych prawach wyłączonych);
- literaturę z zakresu własności przemysłowej.

Dotarczamy w zakresie prowadzenia wyszukiwań w zasobach informacji patentowej.

Zapewniamy wygodny i bezpośredni dostęp online do bezpłatnych patentowych baz danych.

Współpracujemy z:

- Rzecznikiem Patentowym;
- Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej;
- Europejskim Urzędem Patentowym.

2017-09-28

osób niepełnosprawnych traktują projektowanie uniwersalne, jako narzędzie dostępu do przysługujących osobom niepełnosprawnym praw społecznych.

Standardy projektowania uniwersalnego wykroczyły znacznie poza planowanie i tworzenie przestrzeni oraz produktów. Już w 2001 r. Rada Europy zwróciła uwagę na konieczność wprowadzenia tych zasad do programów nauczania wszystkich zawodów zajmujących się środowiskiem zabudowanym (architektów, inżynierów, urbanistów oraz innych zawodów zajmujących się planowaniem i zagospodarowaniem środowiska oraz przestrzeni publicznej)⁷. Zasady w równej mierze dotyczą też kształcenia architektów, studentów budownictwa, bibliotekarzy i innych zawodów. Projektowanie uniwersalne może być wykorzystane w kształceniu studentów na poziomie wyższym, może być też zastosowane w edukacji uczniów - w szkolnictwie na poziomie niższym.

Uniwersalne projektowanie w nauczaniu zastosował Frank Bove wykorzystując zasadę *przygotowania programów, materiałów i otoczenia w taki sposób, aby mogły być odpowiednio i z łatwością używane przez szerokie spektrum ludzi*⁸. Zasady projektowania uniwersalnego mogą być wykorzystane przez naukowców, twórców, prowadzących zajęcia oraz realizujących proces nauczania przy opracowaniu metod nauczania, materiałów dydaktycznych, sposobów oceniania, ale też egzaminów i rekrutacji. Takie działania tworzą warunki do nauczania włączającego, którego odbiorcami są osoby o różnych dysfunkcjach i określonych potrzebach edukacyjnych⁹. Przyjazne dla wszystkich programy nauczania oraz otoczenie (pracownie, laboratoria, sale wykładowe, biblioteki) są spełnieniem przepisów

ustawy o szkolnictwie wyższym, która zobowiązuje uczelnie do stwarzania osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych (art. 13 ust. 1 punkt 9 a i b) oraz warunków właściwej realizacji procesu dydaktycznego z uwzględnieniem szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi (art. 162 ustęp 7). Dotyczy to również biblioteki, zarówno w dostępie do budynku, zasobów, informacji, usług, nowoczesnych technologii, specjalistycznego oprogramowania, sprzętów oraz urządzeń.

Projektowanie uniwersalne dotyczy budowy stron internetowych. Dobrze zaprojektowany serwis jest środkiem komunikacji z możliwie szerokim gronem użytkowników. Strony muszą być zgodne ze standardami dotyczącymi ułatwień w dostępie do treści publikowanych w Internecie WCAG 2.0 (Web Content Accessibility Guidelines). Są to zasady wypracowane i lansowane przez konsorcjum W3C (World Wide Web Consortium).

Zasady tworzenia stron internetowych obowiązują wszystkie instytucje publiczne¹⁰.

Projektowanie uniwersalne jest też narzędziem świadomości społecznej. Świadomość społecznego włączenia, ale też potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności, rozeznanie w możliwości ich zaspokojenia, a przede wszystkim powinności wobec grupy potrzebującej wsparcia są podstawą świadomego projektowania własnego środowiska. Zasada równości szans i niedyskryminacji to umożliwienie wszystkim osobom - bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną - sprawiedliwego, pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach. Projektowanie uniwersalne to realizacja praw człowieka w praktyce.

7 Zob. Projektowanie uniwersalne, op. cit.

8 *Uniwersalne projektowanie zajęć dydaktycznych*, red. P. Wdówik, Warszawa: Biuro Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego, 2010, s. 16.

9 Zob. Ślusarczyk Czesław, Projektowanie uniwersalne jako sposób na tworzenie warunków do edukacji włączającej w szkołach wyższych, „e-mentor” 2013, nr 5 (52), s. 67, www.e-mentor.edu.pl.

10 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz.U. 2016 poz. 113).

GRAFIKA JACKA PAPLI - WYSTAWA W GALERII BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ

Janina Wallis

Biblioteka Sztuki Wydziału Artystycznego

20 stycznia 2017 r. w Galerii Biblioteki Uniwersyteckiej przy al. Wojska Polskiego 71 odbył się wernisaż wystawy „Bye, bye - Jacek Papla. GRAFIKA”,